

# РАЗВІЦЦЁ МЕДЫЙНАЙ ГРАМАТНАСЦІ СТУДЭНТАЎ У ПРАЦЭСЕ ВЫКЛАДАННЯ ФІЗІКІ

С.А.Чудзілоўская, П.А.Хіло, А.І.Праневіч

*Гомельскі дзяржаўны тэхнічны ўніверсітэт імя П.В.Сухого  
кафедра “Фізіка і электратэхніка”*

Ніводны аспект дзейнасці кожнага ўдзельніка навучальнага працэсу немагчыма ўявіць без актыўнага ўзаемадзеяння з разнастайнымі крыніцамі інфармацыі. Навучыць чалавека працаваць з інфармацыяй, быць граматычным карыстальнікам і адказным стваральнікам медыясяродку - гэта галоўная мэта медыяадукацыі, новага напрамку у галіне адукацыі, які пачаў актыўна развівацца ў апошнія гады і ў нашай краіне.

У медыяадукацыі можна вылучыць два асноўныя аспекты:

– першы звязаны з пошукам і ўменнямі крытычнага ўспрымання, ацэнкі і выкарыстання інфармацыі, якая паступае з розных крыніц;

– другі прадугледжвае наяўнасць ўменняў быць паспяховым стваральнікам і адказным аўтарам звычайных, аўдыя- і відэатэкстаў, змешчаных у публічнай прасторы: на сайтах, у блогах, на форумах, агучаных падчас інтэрнэт-канферэнцый, вэбінараў і г.д.

Медыяграматынасць — сукупнасць навыкаў і ўменняў, якія дазваляюць людзям знаходзіць патрэбнае, аналізаваць, ацэньваць паведамленні ў розных відах медыя, жанрах і формах, а таксама ствараць такія паведамленні.

Такім чынам, медыяадукацыя – гэта працэс, а медыяграматынасць – вынік адпаведнай адукацыйнай практыкі. У ліку асноўных прычын з’яўлення медыяадукацыі можна адзначыць наступныя:

- 1) велізарны ўплыў медыя на грамадства;
- 2) невычарпальныя магчымасці медыясродкаў для адукацыі чалавека;
- 3) выкарыстанне сродкаў масавай камунікацыі з мэтай прапаганды;
- 4) надзвычай моцнае засмечванне медыйнай прасторы;
- 5) павялічэнне ступені ўдзелу карыстальнікаў інтэрнэту ў медыяпрасторы ў якасці аўтараў медыяпасланняў. [1]

Працэс медыяадукацыі як вучняў, так і настаўнікаў, выкладчыкаў вчу у нашай краіне толькі пачынаецца. Зразумела, што ад цяперашніх студэнтаў (летаўшніх-пазалеўшніх школьнікаў) чакаць грунтоўных ведаў, уменняў, навыкаў ў галіне працы з інфармацыяй, у тым ліку з вучэбнай і навуковай, было б заўчасным.

Досвед працы с першакурснікамі паказвае, што студэнты першых курсаў маюць навыкі карыстання паслугамі інтэрнэту, валодаюць пэўнымі інструментамі для вытворчасці ўласных медыяпрадуктаў (відэаролікаў, прэзентацый, і інш), даволі добра арыентуюцца у тэхнічных момантах працы са шматлікімі інфармацыйнымі крыніцамі, большасць з іх знаёмыя з працай шматлікіх сервісаў і дадаткаў (Google Maps, Google Планета Зямля, анлайн-калькулятары, YouTube, Instagram, «Who stole my pictures» і інш.).

Праблемы, з якімі сутыкаецца пераважная большасць:

- адсутнасць трывалых навыкаў па выбару надзейных крыніц інфармацыі;
- недастатковы ўзровень развіцця крытычнага мыслення;
- адсутнасць пачуцця адказнасці за распаўсюд неправаранай або ілжывай інфармацыі;
- адсутнасць павагі да аўтарскіх правоў, неразуменне шкоднасці і амаральнасці плагіату.

Зразумела, што без вырашэння пералічаных праблем немагчыма паўнаўартаснае фарміраванне неабходных акадэмічных і сацыяльна-асобасных кампетэнцый будучых спецыялістаў.

Ключавыя навыкі выкарыстання інфармацыі ва ўсіх яе формах і для ўсіх узростаў груп дэталёва разглядаюцца ў распрацаваным падчас рэалізацыі Праграмы ЮНЕСКА «Інфармацыя для ўсіх» выданні «Каталог медыйных і інфармацыйных навыкаў. Лічбавая будучыня». У Беларусі на сёнішні дзень адсутнічае медыяадукацыйны стандарт, але ж дзейныя адукацыйныя стандарты і вучэбныя праграмы змяшчаюць пэўныя медыяадукацыйныя складнікі, на якія можна арыентавацца настаўнікам і выкладчыкам у працэсе працы па фарміраванню і развіццю медыя- і інфармацыйных кампетэнцый вучняў і студэнтаў. “Рэкамендацыйны спіс медыя-інфармацыйных кампетэнцый беларускага вучня”[1], складзены беларускімі педагогамі, дапамагае вызначыць асноўныя накірункі медыяадукацыйнай дзейнасці.

Нават калі адсутнічае магчымасць арганізоўваць асобныя заняткі, цалкам прысвечаныя пытанням медыяадукацыі, пэўныя вынікі можна атрымаць, спалучаючы вучэбны матэр’ял з пытаннямі развіцця медыйнай граматычнасці студэнтаў.

З іншага боку, абмеркаванне медыяадукацыйных складнікаў дазваляе больш шырока і цікава раскрыць тэму, вымушае выкарыстоўваць сучасныя падыходы да выкладання.

Вучэбнай праграмай па дысцыпліне “Фізіка” прадугледжана выкананне лабараторнай работы “Вывучэнне закону захавання імпульсу пры пруткім удары”. Традыцыйна, кантроль засваення тэорыі праводзіцца ў форме вуснага або пісьмовага апытання па тэме. У якасці альтэрнатывы прапануецца прагледзіць некалькі ўрыўкаў з папулярных кінафільмаў, звярнуць увагу на траекторыі руху аб’ектаў, вылучыць моманты, якія маюць дачыненне да законаў захавання энергіі і імпульсу, выкрыць заўважаныя “кіналяпы”, растлумачыць, якім законам фізікі яны супярэчаць, знайсці інфармацыю пра магчымыя хуткасці і масы касмічных аб’ектаў, змадэляваць сітуацыю напрыклад, касмічнага бою, ў якім адзін невялікі кавалак падбітага карабля адлятае ў напрамку карабля-пераможцы, разлічыць хуткасць і энергію кавалка, ўлічваючы адсутнасць атмасферы і сілы зямнога прыцягнення, параўнаць вынік разліку з кінакадрамі, зрабіць высновы пра праўдзіваць прагледжаных сцэн або спецефектаў, патлумачыць, як на самой справе павінны былі адлюстроўвацца “фэйкавыя” моманты з прагледжаных урыўкаў.

Падчас абмеркавання вынікаў можна паразважаць аб прычынах і магчымых наступствах ненавуковага падыходу да адлюстравання фізічных з’яў і працэсаў у мастацкіх творах, у паведамленнях СМІ.

Такім чынам, дасягаецца як вучэбная мэта – вывучыць і навучыцца выкарыстоўваць на практыцы закон захавання імпульсу, так і медыяадукацыйная – пераканацца ў неабходнасці крытычна ставіцца да інфармацыі, заўсёды арыентавацца на факты і веды, вучыцца выбіраць надзейныя крыніцы інфармацыі.

#### Спіс выкарыстанай літаратуры:

1. Медыяадукацыя ў школе: фарміраванне медыяграматычнасці вучняў: дапаможнік для настаўнікаў / М.І. Запрудскі, А.А.Палейка, А.У. Радзевіч, Т.П. Мацкевіч і інш.; пад рэд. М.І. Запрудскага. – Мінск, 2016. – 336 с.
2. Медыяадукацыя ў сучаснай школе: зборнік навукова-метадычных артыкулаў Т. Ваврава, М. Запрудскі і інш. Пад нав. рэд. М.І. Запрудскага. – Мінск, 2016. 91 с.